

6.

Krol stapt op

Op 4 oktober 2013 – ironisch genoeg is het Nationale Ouderen-dag – openbaart *de Volkskrant* dat Henk Krol in het verleden als *Gay Krant*-baas jarenlang heeft verzuimd om pensioenpremie af te dragen voor zijn werknemers. De pensioenverzekeraar had Krol meermaals op het verzuim aangesproken. Het ging om tienduizenden euro's en de medewerkers in kwestie zitten nu met een pensioengat. Het verwijt van gesjoemel met pensioenen is extra pijnlijk omdat een goede oudedagsvoorziening bij uitstek een politiek speerpunt is van 50PLUS. Dat beseft Krol zelf ook. Hij wist dat de publicatie eraan zou komen. De krant had hem ook bevraagd over de kwestie. Hij erkende tegenover de *Volkskrant*-journalist formeel verantwoordelijk te zijn geweest, maar waste verder zijn handen in onschuld. 'Niemand wist het. Het was de verantwoordelijkheid van een werknemster die haar taak niet goed heeft gedaan.'

Vleugellam

Krol weet dat het artikel op vrijdag in de krant komt en zet de wekker die nacht om drie uur om meteen te kunnen lezen wat

ze ervan gemaakt hebben. De tekst is vernietigend en om vijf over drie weet hij dat hij aangeschoten wild is, vleuggellam en kwetsbaar voor de hoon van zijn politieke tegenstanders. Iets waar hij al langer voor vreesde, was nu gebeurd. 'We hadden op meer dan twintig zetels in peilingen gestaan. Iedereen in de partij was enthousiast, maar ik zei: nu gaat het fout, want ik wist dat we daardoor een bedreiging vormden voor andere partijen. Dat pikten ze niet en nu hadden ze iets om ons beetje te lichten.'

Door de publicatie weet hij dat hij niet meer geloofwaardig kan opereren. Als voorman van 50PLUS heeft hij zich immers juist krachtig uitgesproken tegen bedrijven die misbruik maken van pensioengelden. Tijdens het debat over de regeringsverklaring heeft hij zich nog gekeerd tegen het 'wegroven' van miljarden uit diverse pensioenfondsen. Dat gebeurde 'om gaten in de overheidsbegroting te dichten of om bedrijfswinsten op te poetsen', had hij betoogd. 'Het uitgestelde loon kwam zo onder druk en nu moeten de gepensioneerden vele procenten inleveren. Dit is gewoon diefstal.' Deze teksten zullen als een boemerang terugkomen, weet Krol. Hij tikt een persverklaring waarin hij zijn vertrek aankondigt. 'Ik had me moeten realiseren dat iedereen in Den Haag onder een vergrootglas ligt. Elk foutje uit het verleden wordt gewikt en gewogen.'

Voor de partijtop komt Krols aftreden als een complete verrassing. Rond vijf uur 's ochtends gaat bij Norbert Klein de telefoon. Voor hij de werkkamer heeft bereikt, waar zijn mobiel aan de lader hangt, is de telefoon al op de voicemail gesprongen. Een journalist van Radio 1 heeft een bericht achtergelaten: wat vindt hij ervan dat Henk Krol is afgetreden als Kamerlid? Klein weet nog van niets en belt, terwijl hij de slaap uit zijn ogen wrijft, naar Jan Nagel. Ook die is wakker gebeld door de pers en heeft inmiddels de afscheidsbrief van Krol in zijn mail gezien en gelezen.

Naar buiten toe toont Klein die dag begrip voor de stap van zijn partijleider, maar intussen voelt hij zich gepasseerd. Krol moet dit hebben zien aankomen. 'Waarom heeft hij dit niet van tevoren overlegd met ons? Het kwam als donderslag bij heldere hemel. Ik was in die weken druk met de onderhandelingen over de bezuinigingen. Gesprekken die Krol aan mij overliet. We hadden die weken weinig contact gehad. Achteraf weet ik dat het toen al speelde.'

Ook voor ambtelijk secretaris Geleijnse komt het vertrek van zijn baas als een complete verrassing. Hoewel er achteraf wel aanwijzingen waren. 'De week ervoor was hij heel nerveus. "Er komt iets in de krant dat niet klopt, maar ik ben er mee bezig." We zien het wel, dacht ik. Zo goed kende ik hem nog niet.' Volgens Geleijnse moet Krol het hebben zien aankomen en had hij er achteraf spijt van dat hij niet opener was naar zijn partijgenoten. 'Hij heeft geen steun gevraagd. Dan had hij misschien kunnen aanblijven.'

Krol heeft naar eigen zeggen bij onder meer Jan Nagel laten doorschemeren dat het verhaal eraan zat te komen: 'Ik wil weten hoe het in de krant komt, maar ik denk dat ik niet door wil gaan.' 'Wat er ook gebeurt, we gaan gewoon door,' zou Nagel hebben gereageerd. Hij zat er zo hoekig in dat Krol, toen het eenmaal zover was, had besloten zonder overleg met de partijtop de verklaring te tikken waarin hij zijn terugtreden aankondigde. Nagel ontkent ten stelligste dat een mogelijk terugtreden ooit ter sprake is gekomen. 'Dan zouden alle alarmbellen bij mij zijn afgegaan. Nee, het kwam als een complete verrassing.'

'Ik was hartstikke naïef en een financiële nitwit,' zegt Krol later die dag tegen een RTL-verslaggever. 'Bij de *Gay Krant* was het financieel krakkemikkig geregeld,' legt hij uit. Een secretaresse deed de financiële boekhouding en zou de afdracht van de pensioenpremies doen. 'Zij heeft het geld niet overgemaakt. Ook de accountant zei niets.' *De Volkskrant* is door

een anonieme tip op het spoor van de pensioenkwestie gezet. 'Mijn strijd is gestreden, mijn vijanden hebben gewonnen,' concludeert Krol een tikkeltje cryptisch en nogal pathetisch in zijn verklaring. Wie heeft er gelekt? En is het toeval dat dit uitgerkend nu gebeurt?

Krol en Nagel vermoeden een verband met de onenigheid in de partij over deelname aan de gemeenteraadsverkiezingen en met het opstappen van ontevreden bestuursleden, nog geen week voor de publicaties in de krant. Bij die onenigheid over de gemeenteraadsverkiezingen speelde Dick Schouw met zijn OPA-initiatief een hoofdrol. Als hij Krol weg had willen hebben, kan hij goed toneelspelen. Want in de media neemt Schouw het juist op voor zijn partijleider en meent dat hij best aan had kunnen blijven. Het moment van uitlekken is ook volgens hem geen toeval. 'Net nu er drie hoofdbestuursleden eigenlijk door Henk Krol en Jan Nagel aan de kant zijn gezet, komt dit naar buiten. U kunt zelf de conclusie trekken hoe dit ongeveer gelopen is.' Ruim zeven jaar na dato heeft Krol overigens een andere verdachte op de korrel. Niet een partijlid, maar een verbitterde ex van hem zou *de Volkskrant* hebben getipt.

'Ik stopte ermee om de partij niet in de weg te zitten zolang de zaak niet tot op de bodem was uitgezocht,' blikt Krol terug. 'Ik zou vleuggellam zijn en daarmee de partij ook.' Hij krijgt echter al snel spijt van zijn overhaaste besluit en beschouwt het achteraf zelfs als zijn grootste fout. 'Hiermee versterkte ik de indruk dat ik fout zat. Het werd opgevat als een schuldbekenenis.' Het vertrek van boegbeeld Krol is bovendien een gevoelige electorale klap voor 50PLUS. Actualiteitenrubriek *EenVandaag* peilt op de dag van zijn vertrek de stemming onder potentiële 50PLUS-kiezers. De helft stapt over naar een andere partij. Van de veertien zetels in de peilingen is de helft verdampt. Na Pim Fortuyn lijkt Nagel opnieuw een kip met de gouden eieren kwijt te zijn.

Nagel opnieuw voorzitter

Nu drie bestuursleden, onder wie voorzitter Holthuisen, zijn opgestapt, moet het partijcongres van 2 november 2013 een nieuw bestuur aanwijzen. Nagel besluit zich beschikbaar te stellen als interim-voorzitter. Hij zit er niet om te springen, maar de partij verkeert in zwaar weer, zeker na het opstappen van Henk Krol. Die speelt aanvankelijk nog met de gedachte om ook naar dit congres te komen. Maar Jan Nagel en Norbert Klein, die Krol is opgevolgd als fractieleider, weten hem telefonisch op andere gedachten te brengen. Het is de eerste keer sinds zijn plotselinge vertrek dat Klein hem spreekt. Hij drukt hem op het hart om als ex-partijleider de aandacht niet op zich te vestigen. Wat Klein betreft geldt het adagium: de koning is dood, leve de koning.

Nagel is de meest ervaren kandidaat voor het voorzitterschap en heeft gezag binnen de partij. Een front onder aanvoering van de opgestapte vicevoorzitter Marion Schobroe verzet zich tegen zijn kandidatuur. Ook binnen het hoofdbestuur en bij fractieleider Norbert Klein zijn er twijfels. Is het verstandig dat Nagel zijn partijpolitieke functie in de senaat opnieuw gaat combineren met het partijvoorzitterschap? 'Hij ziet 50PLUS als kindje en heeft moeite het los te laten,' aldus waarnemend voorzitter Leo Meerts.

Adriana Hernández stapt eind oktober naar de rechter om de bestuursverkiezingen te laten uitstellen. Niet om Nagel, maar vanwege haar eigen positie in het bestuur. Hoewel haar schorsing inmiddels ongedaan is gemaakt, ontbreekt haar naam op de kandidatenlijst voor het nieuw te kiezen bestuur. Bovendien vreest ze dat het te kort dag is om na alle perikelen de leden te kunnen overtuigen van haar kwaliteiten. Uitstel van de bestuursverkiezing weet ze niet af te dwingen, maar dat blijkt ook niet nodig: de rechter in Lelystad bepaalt in

kort geding dat haar plek in het bestuur op het congres niet ter discussie mag worden gesteld. Volgens de rechter is ze namelijk zonder toestemming van de leden uit het bestuur gezet en dat mag niet. Ze zal de volgende dag op het congres dus ‘onschendbaar’ zijn. De partij moet haar duizend euro per dag betalen als ze de afspraken niet nakomt. Bovendien wordt 50PLUS veroordeeld tot het betalen van de proceskosten.

Er kan dus gewoon gestemd worden op 2 november. Het overgrote deel van de ledenvergadering steunt Nagel. De partijoprichter hoeft slechts een paar maanden op de winkel te passen. Eind maart 2014 wordt tijdens het partijcongres in Hilversum op voordracht van het bestuur de vijfenzestigjarige vicevoorzitter en voorzitter van de Statenfractie van Zuid-Holland John Struijlaard tot voorzitter gekozen, zodat Nagel zich weer volledig kan concentreren op zijn werk in de senaat. Op datzelfde congres breekt fractievoorzitter Norbert Klein een lans voor ouderen op de arbeidsmarkt. ‘Gelijkwaardigheid is voor vijftigplussers ver te zoeken. Het kabinet beoordeelt mensen op leeftijd en niet op kwaliteiten. De economie gaat wat beter, maar dat geldt niet voor een heel grote groep mensen. Vijftigplussers zijn oververtegenwoordigd in de kaartenbakken van het UWV. Bijna 31 procent van de werkzoekenden is vijfenvijftigplus.’ Klein vertelt over een vriend die als zzp’er in de bouw werkte. ‘Door de crisis kreeg hij geen opdrachten meer en nu is hij al drie jaar aan het solliciteren als vijftigplusser.’ De versnelde doorvoering van de verhoging van de AOW-leeftijd zal de werkloosheid onder ouderen én jongeren alleen maar vergroten, waarschuwt de fractievoorzitter.

Europese verkiezingen

Op het congres van 2 november kiest de partij niet alleen een nieuwe voorzitter, maar ook een Europese lijsttrekker. 50PLUS

mag in 2014 dan niet meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen, voor de Europese verkiezingen die dat jaar op 22 mei plaatsvinden zegt de partij wel klaar te zijn. 50PLUS heeft dan ook een door de wol geverfde kandidaat-lijsttrekker weten te strikken: Toine Manders. De kleurrijke Brabander kwam in 1999 met voorkeursstemmen in het Europeparlement voor de VVD. Maar de eigenzinnige Manders en zijn partij groeiden door de jaren heen uit elkaar. Het was dan waarschijnlijk ook geen toeval dat zijn partij in 2013 besloot dat een volksvertegenwoordiger voortaan maximaal drie termijnen mocht dienen. Hij viel hierdoor buiten de boot. 50PLUS neemt hem graag over. Want kandidaten die de weg kennen in het Europese labyrint zijn dungezaaid. Bovendien staat Manders, die verschillende keren met voorkeursstemmen is gekozen, bekend als een goede campaigner. Sommige 50PLUS-leden zijn minder enthousiast omdat hij nog maar net lid is van de partij. Een interne tegenkandidaat houdt bovendien vast aan zijn kandidatuur, waardoor het op het congres op een stemming aankomt. Manders wint.

Krol kent zijn provinciegenoot al jaren. In 2007 probeerden de twee samen vergeefs een EU-songfestival van de grond te krijgen, zodat de technocratische EU ook ‘vanuit het hart’ beleefd kon worden. Als Krol hem opbelt en vraagt of Manders voor 50PLUS de Europese lijst wil trekken, gaat hij akkoord op voorwaarde dat hij zelf het verkiezingsprogramma mag schrijven. Daar kan de partijtop mee leven. Manders en zijn nieuwe partij zijn het inhoudelijk snel eens. Alleen over de defensieparagraaf ontstaat enige discussie. Manders is voorstander van een Europees leger, maar een aantal partijleden dat zelf bij de krijgsmacht gewerkt heeft, vindt dat te ver gaan. Er rolt een compromis uit de bus: zo veel mogelijk Europees samenwerken en afstemmen, bijvoorbeeld bij de aanschaf van wapens en materieel. En een Europees defensiebeleid waarbij elk land een of meer kerntaken (landmacht, marine, luchtmacht) voor zijn rekening neemt.

Het verkiezingsprogramma *Onze toekomst in Europa* pleit verder voor een raadgevend referendum over de EU. De partij vertrouwt erop dat een meerderheid van de kiezers zich dan zal uitspreken vóór Europese samenwerking. Dat geldt in ieder geval voor de partij zelf, stelt het programma. '50PLUS wil in de Europese Unie blijven omdat dit goed is voor Nederland, maar neemt een kritische houding aan in het Europees Parlement.'

Het zal niet verbazen dat veel programmapunten gericht zijn op ouderen: Europa moet van hun pensioenen afblijven en moet praten mét ouderen in plaats van óver ouderen. De EU moet de zorg goedkoper maken en de toegang tot behandelingen in andere landen vergemakkelijken. Op zorggebied kunnen Europese landen veel van elkaar leren, meent de partij. 'Het uitwisselen van de beste ervaringen in Europa zal leiden tot een zorgstelsel dat ziekten zo veel mogelijk probeert te voorkomen in plaats van deze te behandelen.' Europa moet vijftigplussers ook meer perspectief geven op de arbeidsmarkt. Dit kan bijvoorbeeld met tandembanen, waarbij ouderen hun ervaring tijdens het werk overdragen aan jongeren. Een Europese Ouderenpas moet senioren in de hele Unie korting geven op kunst, cultuur en openbaar vervoer. Tot slot vindt 50PLUS dat er bespaard kan worden op landbouwsubsidies en op bureaucratie: aan het verhuiscircus van het Europees Parlement tussen Brussel en Straatsburg moet een einde komen en Europa kan toe met minder Europarlementariërs, Eurocommissarissen, ambtenaren, adviesclubs en snoeppreises.

Interimvoorzitter Jan Nagel rekt op ten minste één zetel in Europa voor zijn partij. 50PLUS zal zich in het Europees Parlement aan moeten sluiten bij grotere fracties om een vuist te kunnen maken. 'Maar dat zullen niet de VVD en PvdA zijn, omdat zij ouderen in de kou laten staan,' geeft hij vast een schot voor de boeg. Nagel is trots dat behalve oudgediende Toine Manders, de eenentwintigjarige Lissette Leegstra op

de kandidatenlijst staat. Hij ziet haar als het bewijs dat de partij ook jonge mensen kan trekken. Op het partijcongres waar Manders tot lijsttrekker wordt gekozen, brengt Nagel haar in verlegenheid door haar aan de volle zaal voor te stellen als ‘ons jongste lid’. Als hij de rechtenstudente, die bijklust als fotomodel, vervolgens op het podium vraagt en uitroept tot ‘Miss 50PLUS’ voelt ze zich opgelaten.

Leegstra is op dat moment net een week partijlid, dankzij diezelfde Nagel. Ze heeft hem en zijn vrouw leren kennen op Ibiza, waar ze met haar moeder op vakantie was. Ze zaten in hetzelfde hotel en maakten af en toe een praatje. Op de laatste dag kwam de politiek ter sprake. Toen Leegstra vertelde dat ze politiek actief wilde worden, gaf hij haar nummer aan de afdeling Groningen waar ze studeert. In het *AD* licht ze haar keuze toe. ‘Ik heb weleens partijprogramma’s van VVD, PvdA en CDA bekeken, maar dan zag ik punten waar ik me niet in kon vinden. 50PLUS lijkt goed en ik snap er niks van dat ik het jongste lid ben. Hun standpunten gaan over onderwijs, milieu en zorg. Die hebben niks met leeftijd te maken.’ Ze zegt zich thuis te voelen tussen haar partijgenoten, die in veel gevallen haar grootouders hadden kunnen zijn. ‘Het zijn heel intelligente mensen, met veel ervaring en humor. Dat heb ik zaterdag wel gemerkt. Juist omdat ik jong ben, breng ik wat anders in dan ouderen. Dat is toch goed?’

In een YouTube-filmpje presenteert Manders zijn jonge medekandidaat voor Europa. We zien hem langs haar zweele foto’s scrollen. ‘Ik bekijk even een filmpje op de Facebookpagina van Lissette Leegstra. Zij studeert rechten aan de Universiteit van Groningen. Ze is de jongste kandidaat op de lijst voor 50PLUS en ze ziet er ook nog fantastisch uit. Nou begrijp ik waarom Jan Nagel haar steevast Miss 50PLUS noemt!’ *HP/De Tijd* vergelijkt Toine Manders hierop smalend met de Italiaanse premier Berlusconi die zich op de Europese kieslijst ook omringt met fotomodellen en ander vrouwelijk schoon.

Zolang Manders nog niet voor zijn nieuwe partij in het parlement is gekozen, blijft hij als onafhankelijk lid deel uitmaken van de Europese liberale fractie waar ook D66 en de VVD in zitten. In januari neemt hij een nieuw personeelslid in dienst: Henk Krol. Door de pensioenpremie-affaire houdt Krol zich op de achtergrond en heeft hij tijd over. Manders' kersverse 'assistent' kan hem alvast voorbereiden op zijn nieuwe doelgroep en wegwijs maken binnen de partij. 'Hij leest thuis de media en stuurt me bijvoorbeeld relevante berichten door over 50PLUS,' verklaart Manders de wonderlijke constructie in *de Volkskrant*. Manders vraagt hem bovendien als lijstduwer.

Aan diezelfde krant legt Manders uit waarvoor hij zich namens zijn nieuwe partij wil inzetten in Europa. 'In de eerste plaats moet Europa van het Nederlandse pensioenstelsel afblijven. Brussel wilde de Nederlandse pensioenfondsen op dezelfde manier behandelen als banken en verzekeringsmaatschappijen. Steeds als er iets zou worden uitgekeerd, zou je er 5 procent belasting over moeten betalen. Ik heb daar fel tegen gevochten. Mensen hebben recht op hun pensioen. Het is uitgesteld loon.' Zelf heeft hij zijn pensioen goed geregeld. Iets te goed. *NRC Handelsblad* maakt enkele weken voor de verkiezingen bekend dat Manders als enige Nederlandse Europarlementariër nog niet uit een omstreken pensioenfonds van het Europees Parlement is gestapt. In dit fonds hoeven de volksvertegenwoordigers zelf maar een derde in te leggen, waardoor de kans groot is dat een deel van de rekening bij de belastingbetaler terechtkomt. Deze publiciteit komt natuurlijk ongelegen, zo vlak voor de verkiezingen.

Tijdens de campagne brengt Manders met lijstduwer Krol een bezoek aan Benidorm. Veel senioren overwinteren in de Spaanse badplaats of vieren er vakantie. Waar ze in Nederland de senioren tussen het publiek uit moeten vissen, struikelen ze hier over de pensionado's. Manders: 'Hier aan de Costa

zit voor ons minstens één zetel.' Het duo laat zich bijpraten door Eric Durieux, honorair consul voor de circa 120.000 Nederlanders aan dit deel van de kust. Durieux nuanceert de beeldvorming over rijke, golfende Nederlanders aan de Costa. 'Sommigen kunnen net rondkomen. Ze krijgen het gevoel dat ze door hun eigen regering in de steek worden gelaten. De Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten is in 2006 sterk versoberd voor emigranten. Binnenkort moet men voor een paspoort helemaal naar Madrid. Er komt mogelijk een nieuw belastingverdrag met Spanje: pensioenen zouden dan door Nederland worden belast.'

Die informatie komt goed van pas in de praatjes die Manders en Krol even later aanknopen met Nederlanders in seniorenpark Ciudad Patricia. Er ontstaat tumult als een aanwezige verslaggever van WNL de groep na een uur vraagt: 'Zijn jullie eigenlijk niet best welvarend? Zo zien jullie er namelijk wel uit.' 'Wij zijn af-han-ke-lijk van ons pen-si-oen en A-O-W,' articuleert een man boos. Krol zoekt met zijn blik de camera en pakt het moment. 'Pensioen is uitgesteld loon. Daar heeft u zelf voor gespaard,' zegt hij luid met geaffecteerde woede. 'En daar moeten ze afblijven!'

Op de dag van de verkiezingsuitslag is het nagelbijten voor Manders en zijn partijgenoten. De exitpolls voorspellen één zetel. Manders reageert opgetogen: 'Ik ben blij dat ik toch de komende vijf jaar mijn werk weer mag doen in Europa. Ik ga werken aan pragmatische oplossingen voor ouderen, zonder dogma's. Ik wil de ouderen een stem geven in Brussel.' Ook politiek leider Norbert Klein reageert enthousiast. Maar ze hebben te vroeg gejuicht. Na telling komt de partij 3000 stemmen (op een totaal van 200.000) tekort voor een zetel. 50PLUS moet weer vijf jaar in de Europese wachtkamer.